

**Austmarka Historielag.
Årsmøte torsdag 28. mars 2019**

Dagsorden:

1. Åpning og konstituering.
2. Beretning.
3. Regnskap.
4. Innkomne forslag.
5. Arbeidsprogram 2019.
6. Budsjett 2019.
7. Valg.

Kaffeservering og loddsalg.

Årsberetning for 2018 - Austmarka Historielag

Til Årsmøte 28. mars 2019.

Styret har i perioden bestått av:

Leder:	John Martin Øverby
Nestleder:	Reidar Linna
Kasserer:	Rolf Amundsen
Sekretær:	Vidar Pedersen
Styremedl.:	Janine Nordby, Bjørg Aulie, Knut Holmen
Varamedl.:	Roland Paltiel, Arve Johnsen, Åge Sørmoen

Medlemmer i historielagets mange undergrupper er vist i eget vedlegg.

Styret har i perioden hatt 6 ordinære styremøter. Flere av styremedlemmene deltatt på faglige møter i perioden. Laget hadde ved utgangen av virksomhetsperioden (pr. 31.12.2018) – ca. 800 medlemmer.

Historielagets virksomhet er til en stor del basert på frivillig dugnadsinnsats. Styremedlemmer og varamedlemmer står på og bruker mye av sin fritid på historielaget. Vi vil også gi bygdefolket en stor honnør, - de fleste aktivitetene i historielaget er helt avhengig av at bygdefolket hjelper til. Uten denne innsatsen ville det ikke vært mulig å inngangsette og gjennomføre så mange aktiviteter og prosjekter.

Austmarkamarken lørdag 11. august ble møtt av en del utfordringer i forkant av arrangementet. Markensprogram og opplysninger var sendt inn til Glåmdalen, men ble ikke tatt inn i avisa. En kraftig vind dagen før med nedblåste trær og strømbrudd skapte usikkerhet om det overhodet ble noe arrangement.

Heldigvis kom strømmen tilbake i den delen av bygda hvor Bygdetunet ligger, og det var mildt, oppholdsvær og nesten vindstille. Så vi kan også i år si at det ble et vellykket arrangement. Barna hadde sine tilbud med snekring av fuglekasser, ridning, dyreskue, barnas marked og godteri i kiosken. Ellers var saga i drift, flishøvelen gikk, 1950-tallsrommet var åpent, og i Bråstua satt Ingrid Sønsterudbråten ved vevstolen og Elisabeth Bang ved rokken.

Et populært innslag var rundt 30 veteranbiler som ble vist fram i all sin glans. Den oppsatte kølamila skulle ha vært tent til marken, men dette ble utsatt på grunn av brannfaren.

Ved kølamila var det stilt ut skogsredskap fra gamle dager. Mange kom i tanker om hvilket slit det var å være skogsarbeider. Ved ruinene etter Kiærsaga ble også dette brakt i minne ved å framføre et spill om skogsarbeiderkonflikten der Bjørg Aulie, Elisabeth (Bitten) Johansen og John Martin Øverby deltok. Sistnevnte fortalte om de organiserte arbeidernes kamp både mot arbeidsgivere

og streikebrytere. Innimellom dette hadde Bjørg og Bitten noen scener der de framstilte nøden i hjemmene, konfrontasjonen mellom arbeiderne (ved Werner Ekstrøm) og myndighetene (v/politimesteren i Kongsvinger) og til slutt da de organisertes rettigheter var sikret.

Markensarrangementet er en viktig inntektskilde for historielaget. Omsetningen på salget ble rundt 85.000 kroner, noe mindre enn i fjor. Etter at utgiftene var trukket fra satt vi igjen med et overskudd på ca. 40.000 kroner.

Tundagen ble gjennomført lørdag 22. september. Dagen er ment å være dagen hvor lokale "kremmere" kan selge varer de har lagd selv eller ting de ikke lenger har bruk for og som forhåpentligvis kan få eget nye eiere. Det ser ut til å ha etablert seg en fast gjeng med 'kremmere' som kunne tilby brukte ting og egenproduserte matvarer og håndarbeidsprodukter. Oralas Venner solgte nypoteter fra egen potetavling. Det var ingenting å utsette på været denne dagen og det så ut til at de besøkende koste seg. Historielaget serverte skiver med heimbaka brød hvitost og prim samt kaffe og kringle. I tillegg kunne du handle bøker, hefter og kart samt tegne medlemskap i historielaget. Alle husa på Tunet åpne og det ble dessuten malt korn i mølla. Samme dag var det også "Brannvernets Dag" med ulike aktiviteter på Brannstasjonen. Denne samkjøringa gir de besøkende et variert tilbud og trekker folk til begge arrangementer.

Vandringer. Søndag 6. mai hadde Historielaget vandring til plassene ved Håkerud. Bjørn-Ulf Østgård sto for opplegget, og han hadde skaffet lokale omvisere til flesteparten av de ti stedene som ble besøkt. Over 60 personer deltok på denne vandringen i nydelig vær.

15. september hadde Finnskogen Turistforening vandring fra Sikåa til bygdetunet. Åge Sørmoen orienterte om aktiviteten i og rundt Sikåa for omlag 30 deltakere på denne vandringa.

Guiding. Vi hadde besøk av Austmarka Barne-og Ungdomsskole på mølla, der vi informerte om historien og viste i praksis hvordan den fungerer. Her deltok ca.100 personer. Utover dette har det vært flere tilfeldige besøk med omvisning på Tunet.

Temadag på Arstun. Tirsdag 23. januar var det duket for filmkveld på Arstun.

Komedien "Fjols til fjells" fra 1957 sto på programmet

Tirsdag 20. februar ble filmen om Hans Børli vist på Arstun. Kjell Rymoens fortalte om han liv og leste noen av han dikt. I tillegg var det underholdning ved trubadur Steinar Bunes.

Tirsdag 30. oktober hadde Historielaget temakveld med tradisjonelle emner som veving og neverfletting. Ingrid Sønsterudbråten hadde med seg veven sin og en

del produkter som viste eksempler på hva som kan trylles fram på en vev. Neverfletting var det søstrene Sissel Solvin og Leikny Bekkevold som fortalte om og viste fram. Et trettitalls frammøtte var til stede og hadde en trivelig kveld med interessante temaer – og ikke minst ved underholdningen som trekkspillgruppa Søndre Finnskogen Spellemannslag sto for.

Holmen Mølle. Gruppa som har fått ansvar for drift av mølla jobber jevnt og trutt med å få maskineriet i mølla til å fungere optimalt. Det er i løpet av året jobbet med spissmaskinen og begge tørkene ser nå ut til å fungere som de skal. Som nevnt tidligere var mølla i drift under Tundagen.

Austmarkakalenderen. Kalenderen for 2019 var nummer 12 i rekken av kalendere. Denne gangen var bildematerialet hentet fra historielagets aktiviteter gjennom 40 år. Skal vi videreføre kalenderen er vi helt avhengig av at vi får låne bilder fra bygdas befolkning. Historielaget har svært få bilder fra 50-, 60- og 70-tallet. Dersom du har bilder fra denne perioden vil vi svært gjerne få ta en kopi.

Medlemsbladet. Det er også i år gitt ut 4 nummer av medlemsbladet. Redaktøren, Åge Sørmoen, legger ned et betydelig arbeid med å skrive artikler selv, men også med å samle inn stoff og bilder fra andre bidragsyttere. I tillegg kommer arbeidet med å redigere og få på plass bilder, sørge for trykking, og til slutt distribusjon. Det ligger også betydelig arbeid i å følge opp kontingenten som samles inn via giro i medlemsbladet.

Badstua. Det har også vært stor interesse for badstubading i 2018. En kjerne på mellom 10 og 20 personer har deltatt, én gang i måneden både våren og høsten. Datoer for badstubading bekjentgjøres i medlemsbladet.

Anlegg. På Tunet står det et betydelig antall gamle bygninger som Historielaget forvalter. Bygningene krever naturlig nok vedlikehold fra tid til annen. Til dette arbeidet har vi en dyktig anleggsgruppe som møtes jevnlig. I løpet av sommeren og høsten har gruppa byttet ut bølgeblikket byttet ut med bordtak på stabburet fra Larbækkvelta. Stabburet er fra slutten av 1700 tallet og ble flyttet til tunet i 1993. I tillegg har gruppa vært i arbeid på Smedhaugen og reparert dører og vinduer på smedstua og satt i stand gangen på sørveggen.

Utearealene ved Bygdetunet, Arstun og Mølla. Vi synes det er på plass og fremheve den jobben som utføres på utearealene våre gjennom hele sommeren. Vi har en iherdig gjeng som sørger for at vi har rene krakker å sitte på, at det er ryddig og ordenlig rundt husene og som finner fram gressklipper og ryddesag så fort graset synes å være i lengste laget. I løpet av sommeren er det fjerne en del svære trær fra mølleområdet. I tillegg er det kjørt dit masse fra arbeidet med

vegen. Massen er tenkt brukt til å lage et parkeringsområde i tilknytning til Mølla.

Samarbeid med andre organisasjoner.

Siden vi er en avdeling under Norsk Skogfinsk Museum (NSM) er vi representert i NSM sitt styre og i representantskapet. Vi deltar, sammen med de andre historielagene i kommunen, i Kongsvinger Museumsforening. Historielaget har deltatt på Finnskogtinget og er representert i styret for Skogfinske interesser i Norge og Solør/Värmland Finnkulturforening.

Norsk Skogfinsk Museum. Historielagets representant i styret har deltatt på 8 styremøter i løpet av året. Styret har gjennom året brukt en del tid på å få på plass en styreinstruks. Det er også etablert et nytt samarbeidsorgan - faglig råd - som skal være et drøftings- og samarbeidsorgan mellom Norsk Skogfinsk museums administrasjon og avtalepartene/stifterne og avdelingene imellom. Som mange kanskje har fått med seg ble det ingen penger til nybygg over budsjettet i året som gikk, men representanter for styret har deltatt på flere møter med departement og komiteer om saken samt drevet aktiv lobbyvirksomhet for å få bevilgninger ved neste korsveg.

Gaver. Historielaget har også i år mottatt gaver, både gamle, historiske gjenstander og materialer/ting til bruk i den daglige driften, samt pengegaver. Styret retter en stor takk til giverne. Gavene er behørig omtalt i medlemsbladet.

Andre aktiviteter.

- Vedlikehold og opprusting i Orala (se egen årsmelding fra Oralas Venner)
- Hjemmesida og facebook-sida - videreført og oppdatert fortløpende.
- Gjenstandsregistrering.
- Innsamling og arkivering av gamle foto.
- Utleie av Arstun.
- Det er gjennomført flere større og mindre dugnader. Total dugnadsinnsats er beregnet til drøyt 4 000 timer.
- Påskjønner - grill-/dugnadsfest på Tunet.

Årsberetning 2018 Orala

Styre/administrasjon

Foreningen Oralas Venner står for daglig drift og vedlikehold av Orala. Foreningen har 151 medlemmer, og i styret har sittet Øyvind Strandseter, Ellen Mette Nielsen, Åge Sørmoen, Rolf Amundsen og Ingrid Sønsterudbråten. Oralas Venner administreres av Austmarka Historielag/ Norsk Skogfinsk Museum.

Prosjekter

Istandsetting av utvidet beitemark fortsetter. Mye snø på vinteren og ekstra varm sommer har bremsert på aktiviteten, men det er hogd en god del lauvvirke som er tatt vare på til fyring i hus og badstue, samt til kølamile på bygdetunet. Det er også hogd raier og stolper som har blitt virke til 40 meter gammeldags skigard. All kvist er ryddet vekk fra beitemarka, noe som er tidkrevende.

Det ble satt poteter og høstet ca. 700 kilo av god kvalitet.

Gangpartiet til badstua er restaurert, og det er ryddet og malt inne der. Badstua kan nå brukes som åpent overnattingsrom.

Øvre del av sørveggen på våningshuset har fått ny panel og maling.

Det er murt skorstein på kokkhuset.

Andre aktiviteter

Det ble arrangert vandring fra Orala til Lauvhøgda og tilbake, og det ble servert grillmat etterpå til rundt 45 fornøyde vandrere.

Sommerens høydepunkt var visekvelden utendørs i vakkert sommervær, der tre medlemmer av det svenske bandet Möra-per gjorde et uforglemmelig inntrykk på 100 tilhørere.

De årlige gjøremålene er utført som vanlig med vask, rydding, vegvedlikehold og slått.

Det er bokført 1388 dugnadstimer fordelt på 39 medhjelpere.

Framtidsutsikter

Det ligger an til at Orala kan bli fredet i inneværende år. Riksantikvaren har flere ganger hatt folk på befaring her for å utarbeide tilstandsrapport for denne skogfinske plassen.

Det kan bety at vi trenger hjelp av mer fagkyndig art her, og at behovet for enda mer dugnadshjelp melder seg.

Austmarka Historielag. Undergrupper 2018

Forslag til medlem av styret i Norsk Skogfinsk Museum

Medlem : Vidar Pedersen Vara: Reidar Linna

Representantskapet i Norsk Skogfinsk Museum

Representant 1: Rolf Amundsen Personlig vara: Anne Lise S. Hammer
Representant 2: Åge Sørmoen Personlig vara: Kåre Lunderbye

Representanter til Kongsvinger Museumsforening

Representant: Rolf Amundsen Vara: Kåre Lunderbye

Styret i venneforeningen "Oralas Venner"

Øyvind Strandseter, Ellen Mette Nilsen, Åge Sørmoen, Rolf Amundsen og Ingrid Sønsterudbråten.

Tunkomiteen

Knut Holmen (leder), Randi Tjernsby, Svein Egil Sjøvika, Åge Karterud, Kjell Øverby, Emmy Østgård, Åge Nilsen og Bjørnulf Østgård.

Bilder, intervjuer og skrifter

Åge Sørmoen, Vidar Pedersen, Kåre Lunderbye, Kim Larsen og Elisabeth Johansen.

Anleggsgruppa

Per Skoglund (leder), Tore Eriksen og Yngve Fjellseth.

Markenskomiteen

Rolf Amundsen, Reidar Linna, Kristin Lysen, Finn Lindberg og John Martin Øverby.

Utleie av Arstun og Bråstua

Åse Wilhelmsen, John Martin Øverby og Kim Larsen.

Vaktmester Arstun

Per Thoresen Møller

Vertskap Skinnarbøl skolemuseum

Eivor Dahl. Hun ordner en medhjelper sjøl.

Kulturminnegruppa

Inga-Britt Haugen og Bjarne Vikertorpet.

Redaksjonskomite for medlemsbladet

Åge Sørmoen og Vidar Pedersen

Bygdebokkomite

Kåre Lunderbye, Åge Sørmoen, Vidar Pedersen og Rolf Amundsen

Møllekomite

Hans Otto Møller og Pål Bekken.

Finn Lunderbye og Jan Berg kan tilkalles ved behov.

Valgkomite (nytt medlem velges av årsmøtet):

Elisabeth Johansen (Leder), Erik Skarnes og Per Arne Lindberg

Forslag til arbeidsoppgaver 2019.

Arbeidsoppgaver.

- Fortsette vedlikehold, bruk/presentasjon av Orala.
- Utvidelse av Arstun.
- Temakvelder: En på høsten 2019 og en på våren 2020.
- Grillfest.
- Tundag.
- Åpen dag.
- Male Nystun og Saga.
- Vedlikehold av Tunet/Mølle/Sikåa-området.
- Generelt vedlikehold.
- Tak over maskiner.
- Skiftebu/båthus ved badstua.
- Fortsette registrering/opprydding i arkiv/gave materiale.
- Kalender.
- Mølla: Spissmaskin. Rengjøring. Panel/Maling.
- Medlemsblad.
- Årringer.
- Vandringer: En på våren og en på høsten.
- Sikåa: Har vi tid/kapasitet til å gjøre mer ut av dette området.
- Merking av kulturminner/boplasser.

Ansvarlig.

Styret i Oralas venner.
Styret.
Styret.
Styret
Styret.
Styret.
Tunkomiteen.
Tunkomiteen.
Anleggsgruppa.
Anleggsgruppa.
Anleggsgruppa.
Bilder/intervjuer/skrifter.
Bilder/intervjuer/skrifter.
Møllekomiteen
Redaksjonskomiteen.
Markenskomiteen.
Kulturminnegruppa/Styret.
Kulturminnegruppa/Styret.
Kulturminnegruppa/styret